

МОН УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА
(УНУС)

Кафедра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант освітньої програми

Катерина КОСТЕЦЬКА

« 01 » 09 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Рівень вищої: початковий (короткий цикл)

Освітній ступінь: молодший бакалавр

Галузь знань: 18 Виробництво та технології

Спеціальність: 181 «Харчові технології»

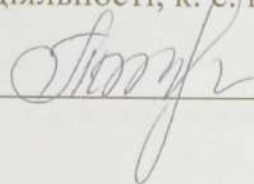
Освітня програма: Харчові технології (2022 р.)

Факультет: Інженерно-технологічний

Умань – 2022 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка підприємств харчової промисловості» для здобувачів початкового рівня вищої освіти спеціальності 181 – Харчові технології, освітньої програми Харчові технології. Умань: УНУС, 2022. 21 с.

Розробники: Тупчій О.С., доцент кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, к. е. н., доцент

 О.С. Тупчій

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

Протокол № 1 від «30» серпня 2022 року

Завідувач кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

 (С.Ю. Соколюк)
(підпис)

«30» 08 2022 року

Схвалено науково-методичною комісією інженерно-технологічного факультету

Протокол від «01» вересня 2022 року № 1

Голова (І.Л. Заморська)
(підпис)

«01» 09 2022 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 18 Виробництво та технології	НОРМАТИВНА	
Модулів – 1	Спеціальність 181 Харчові технології	Рік підготовки	
Змістовних модулів – 5		1-й	-
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
		2-й	-
		Лекції	
		28 год.	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	Освітній рівень – початковий (короткий цикл) Освітня програма Харчові технології	Лабораторні	
		34 год.	-
		Самостійна робота	
		58 год.	-
		Вид контролю – екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу є формування у студентів сучасного економічного мислення і системи спеціальних знань про базові поняття щодо господарсько-фінансової діяльності підприємства, змісту основних розділів прикладної економіки та необхідних практичних навичок управління, планування показників господарсько-виробничої діяльності підприємства з урахуванням чинників зовнішнього та внутрішнього середовища його функціонування.

Завдання дисципліни полягає у:

- підприємство як суб'єкт господарювання та основні напрями його господарсько-фінансової діяльності;
- методологічні та методичні засади планування діяльності підприємства;
- формування програми виробництва продукції та її реалізації, визначення виробничої потужності підприємства;
- визначення складових ресурсного потенціалу підприємства та шляхи його ефективного використання;
- теоретичні засади формування й використання трудових ресурсів підприємства та системи їх матеріального стимулювання; методичні підходи до їх аналізу та планування;
- теоретичні засади формування й використання майнових ресурсів (активів) підприємства, методичні підходи до їх аналізу та планування;
- теоретичні засади формування фінансових ресурсів (капіталу) підприємства, методичні підходи до їх аналізу та планування;
- визначення поняття «стратегія розвитку підприємства» і «тактика її здійснення»;
- визначення понять: поточні витрати підприємства; собівартість продукції;
- собівартість видів продукції; склад поточних витрат; вивчення методів та прийомів аналізу; планування витрат підприємства;
- визначення поняття механізму формування та використання доходів і прибутків підприємства від різних напрямів його діяльності (виробничої, комерційної, зовнішньоекономічної, фінансової, інвестиційної та ін.);
- оцінка ефективності господарської діяльності та пошук шляхів її підвищення.

Місце дисципліни у структурно-логічній схемі підготовки здобувачів вищої освіти. Вивченню дисципліни «Економіка підприємств харчової промисловості» передують такі тісно пов'язані з нею дисципліни: ОК 6 - Вища математика, ОК 12 - Рослинні ресурси як сировина для харчової промисловості та є основою для подальшого вивчення дисциплін професійного спрямування.

Компетентності:

K19 Здатність укладати ділову документацію та проводити техніко-економічні розрахунки

K24 Здатність аналізувати стан галузі для підвищення ефективності виробництва

K25 Здатність до розв'язання типових спеціалізованих задач і вирішення проблем у галузі харчових технологій на основі розуміння сутності їхнього виникнення

Програмні результати навчання

PH 18 Вміти проводити технологічні, техніко-економічні розрахунки сировини, матеріальних ресурсів і заповнювати обліково-звітну документацію

PH 21 Вміти розв'язувати складні спеціалізовані задачі в галузі харчових технологій, виявляти причини виникнення виробничих ситуацій і знаходити шляхи їхнього вирішення.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовний модуль 1

Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання та його місія

Поняття «підприємство», його мета, функції, та основні ознаки. Правові основи утворення та функціонування підприємства. Класифікація підприємств. Форми об'єднання підприємств, їх характеристика.

Тема 2. Номенклатура, асортимент, якість продукції підприємства

Класифікація видів продукції підприємства за ступенем готовності, характером об'єкта виробництва, особливостями використання, напрямками збуту. Асортимент продукції, найбільш вигідні асортимент та виробнича програма.. Поняття якості та показники його оцінювання. Нормативно-технологічна документація – ДСТУ та ТУ, захист прав споживачів. Ціноутворення для продукції підвищеного рівня якості.

Тема 3. Виробнича потужність підприємства

Поняття «виробнича потужність підприємства», «виробнича потужність структурних підрозділів, окремих ланок виробництва, основного виду обладнання». Інформаційна база та послідовність розрахунку виробничої потужності підприємства. Фонд часу обладнання, методика визначення корисного часу роботи обладнання. Системи та методи визначення потужності підприємства.

Змістовний модуль 2

Тема 4. Прогнозування і планування діяльності підприємства

Сутність, функції, типи та методи прогнозування діяльності підприємства. Види прогнозів. Планування як функція управління, його принципи та методи. Система планів підприємства, їх взаємозв'язок. Стратегічне планування і формування стратегії розвитку підприємства. Розроблення виробничої програми підприємства.

Тема 5. Основні фонди підприємства

Засоби виробництва і їх економічний зміст, характеристика складу за різними класифікаційними ознаками. Структура основних виробничих фондів і шляхи її поліпшення. Облік основних виробничих фондів в натуральному і вартісному виразі методи їх визначення. Види фізичного спрацювання і техніко-економічного старіння засобів праці, показники, форми усунення. Види амортизації, їх характеристика та призначення у відтворювальному процесі. Амортизаційна політика її значення в регулюванні інвестицій і оновленні основних фондів. Взаємозв'язок амортизації, собівартості продукції, прибутку. Показники, що характеризують стан та рух основних фондів. Методи розрахунку середньорічної вартості основних фондів, коефіцієнт оновлення та вибуття здатності основних фондів. Ремонти, модернізація і заміна виробничого апарату. Вплив використання основних фондів на ефективність виробництва. Показники ефективності використання основних фондів, їх зміст та методика розрахунку. Фактори, що обумовлюють рівень ефективності використання основних фондів та шляхи її підвищення. Нематеріальні активи, їх зміст, структура, оцінка та використання.

Тема 6. Оборотні кошти та матеріально-технічне забезпечення

Економічна сутність, склад, структура оборотних фондів підприємства. Кругообіг оборотних коштів, його стадії. Джерела формування оборотних коштів підприємства. Власні, залучені, позичені кошти. Принципи кредитування підприємства. Нормування оборотних коштів, його методи. Планування потреби підприємства в матеріальних ресурсах за елементами. Норми витрат як основа визначення потреби підприємства в матеріальних ресурсах і забезпечення виконання виробничої програми підприємства. Значення та напрямки підвищення ресурсозбереження на виробництві. Запаси матеріально-сировинних ресурсів підприємства, їх класифікація, показники та методика їх розрахунку. Вплив, використання оборотних коштів на ефективність виробництва. Показники ефективності використання оборотних коштів, методика їх розрахунків. Фактори і шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів підприємства.

Тема 7. Трудові ресурси та стимулювання праці робітників

Трудові ресурси підприємства та їх характеристика за кваліфікаційними ознаками. Планування потреб підприємства у трудових ресурсах. Штатний розклад, його призначення та порядок складання. Продуктивність праці робітників: поняття та методи оцінки. Фактори, що впливають на продуктивність праці та їх класифікація. Основні напрямки підвищення продуктивності праці. Методи нормування витрат праці на підприємстві. Мотивація і оплата праці на підприємстві Системи оплати праці та їх характеристика. Мінімальна заробітна плата і фактори, що її визначають. Державне регулювання мінімальної заробітної плати та її вплив на рівень ставок та окладів окремих робітників. Тарифна система, її зміст, призначення та умови використання на підприємстві. Форми додаткової заробітної плати, особливості їх застосування на підприємствах з різними формами власності. Форми та системи преміювання на підприємстві. Планування й методи розрахунку фонду оплати праці. Співвідношення темпів зростання продуктивності праці та заробітної плати.

Змістовний модуль 3

Тема 8. Класифікація витрат та структура собівартості продукції

Класифікація поточних витрат підприємства за місцем виникнення витрат, функціональним призначенням, економічними елементами, способом перенесення на вартість продукції, рівнем еластичності від обсягів виробництва, ступенем однорідності, періодами. Показник собівартості: кошторис, собівартість товарної продукції, собівартість окремих видів продукції, витрати на 1 грн товарної продукції. Виробнича та повна собівартість продукції, порядок їх обчислення. Порядок визначення витрат згідно з Податковим кодексом України

Тема 9. Калькулювання собівартості продукції

Методи калькулювання собівартості. Вибір калькуляційних одиниць. Нормативна, планова, фактична калькуляція. Управління поточними витратами за системою «директ-костінг», сфера та можливості використання техніко- економічних факторів, що обумовлюють рівень витратомісткості продукції. Виявлення резервів оптимізації поточних витрат підприємства. Критичний обсяг випуску продукції у натуральному вимірі, графічне зображення та аналітичне обчислення.

Тема 10. Прибуток підприємства, його сутність та методи визначення.

Рентабельність та її модифіковані форми

Сутність доходів підприємства склад, та джерела утворення. Доходи від операційної діяльності підприємства. Формування доходів (виручки) від реалізації продукції та послуг, інших операційних доходів. Вплив обсягів виробництва, асортиментної політики та ціноутворення на доходи. Сутність та функції прибутку, його значення в діяльності підприємства, джерела виникнення. Види та класифікація прибутку. Механізм утворення валового, операційного прибутку, фінансових результатів від звичайної діяльності до оподаткування, чистого прибутку. Механізм розподілу та використання чистого прибутку підприємства. Показники рентабельності і його модифікації: рентабельність виробництва, сукупних активів, власного (акціонерного) капіталу, продукції, окремих її видів.

Тема 11. Суть, форми і методи організації фінансової діяльності підприємства

Внутрішнє та зовнішнє фінансування. Комерційні розрахунки, неприбуткова діяльність, кошторисне фінансування. Принципи комерційного розрахунку. Самоокупність, прибутковість та самофінансування. Фінансовий план підприємства, його склад та особливості.

Змістовний модуль 4

Тема 12. Баланс підприємства, його структура

Баланс як головний елемент фінансового звіту. Складові частини балансу. Правила та особливості складання балансу. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності

Тема 13. Показники оцінки фінансового стану підприємства

Оцінка фінансового стану підприємства. Мета, методика, інформаційна база. Показники оцінки ліквідності, фінансової стійкості (платоспроможності), ділової активності (оборотності), рентабельності, майнового стану.

Тема 14. Інноваційні процеси та основні положення інвестиційного проектування

Інновації та інноваційні процеси, їх види та характеристика. Принципи оцінювання порівняльної ефективності інновацій. Види економічної ефективності та форми ефекту від технічних нововведень. Види інвестиційних проектів. Попередня стадія розробки й аналізу проекту, послідовність його розробки та аналізу Аналіз комерційної здійсненності проекту. Технічний, фінансовий, економічний аналіз. Аналіз ризику.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р		л	п	лаб	інд	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовний модуль 1. Технологічні процеси та їх місце в технологіях харчових виробництв												
Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання та його місія	8	2		2		4						
Тема 2. Номенклатура, асортимент, якість продукції підприємства	9	2		2		5						
Тема 3. Виробнича потужність підприємства	9	2		2		5						
Разом за змістовним модулем 1	26	6		6		14						
Змістовний модуль 2. Обладнання для перероблення продукції садівництва та рослинництва												
Тема 4. Прогнозування і планування діяльності підприємства	8	2		2		4						
Тема 5. Основні фонди підприємства	10	2		4		4						
Тема 6. Оборотні кошти та матеріально-технічне забезпечення	10	2		4		4						
Тема 7. Трудові ресурси та стимулювання праці робітників	10	2		4		4						
Разом за змістовним модулем 2	38	8		14		16						
Змістовний модуль 3. Обладнання для перероблення продукції тваринництва												
Тема 8. Класифікація витрат та структура собівартості продукції	8	2		2		4						
Тема 9. Калькулювання собівартості продукції	8	2		2		4						
Тема 10. Прибуток підприємства, його сутність та методи визначення. Рентабельність та її модифіковані форми*	8	2		2		4						
Тема 11. Суть, форми і методи організації фінансової діяльності підприємства	8	2		2		4						

Разом за змістовним модулем 3	32	8		8		16							
Змістовний модуль 4. Обладнання для виробництва напівфабрикаті, фасування та пакування харчової продукції													
Тема 12. Баланс підприємства, його структура	8	2		2		4							
Тема 13. Показники оцінки фінансового стану підприємства	8	2		2		4							
Тема 14. Інноваційні процеси та основні положення інвестиційного проектування	8	2		2		4							
Разом за змістовним модулем 4	24	6		6		12							
РАЗОМ	120	28		34		58							

*залучений роботодавець для спільного проведення аудиторного заняття

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Підприємство як суб'єкт господарювання та його місія	2	
2	Номенклатура, асортимент, якість продукції підприємства	2	
3	Виробнича потужність підприємства	2	
4	Прогнозування і планування діяльності підприємства	2	
5	Основні фонди підприємства	4	
6	Оборотні кошти та матеріально-технічне забезпечення	4	
7	Трудові ресурси та стимулювання праці робітників	4	
8	Класифікація витрат та структура собівартості продукції	2	
9	Калькулювання собівартості продукції	2	
10	Прибуток підприємства, його сутність та методи визначення. Рентабельність та її модифіковані форми	2	
11	Суть, форми і методи організації фінансової діяльності підприємства	2	
12	Баланс підприємства, його структура	2	
13	Показники оцінки фінансового стану підприємства	2	
14	Інноваційні процеси та основні положення інвестиційного проектування	2	
	РАЗОМ	34	

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Підприємство як суб'єкт господарювання та його місія	4	
2	Номенклатура, асортимент, якість продукції підприємства	5	
3	Виробнича потужність підприємства	5	
4	Прогнозування і планування діяльності підприємства	4	
5	Основні фонди підприємства	4	
6	Оборотні кошти та матеріально-технічне забезпечення	4	
7	Трудові ресурси та стимулювання праці робітників	4	
8	Класифікація витрат та структура собівартості продукції	4	
9	Калькулювання собівартості продукції	4	
10	Прибуток підприємства, його сутність та методи визначення. Рентабельність та її модифіковані форми	4	
11	Суть, форми і методи організації фінансової діяльності підприємства	4	
12	Баланс підприємства, його структура	4	
13	Показники оцінки фінансового стану підприємства	4	
14	Інноваційні процеси та основні положення інвестиційного проектування	4	
	РАЗОМ	58	

7. Методи навчання

Методи навчання навчальної дисципліни «Економіка підприємств харчової промисловості» — взаємодії між викладачем і студентами, під час яких відбувається передача та засвоєння знань, умінь і навичок:

1. За характером подачі (викладення) навчального матеріалу: вербальні, наочні, практичні (лекція, бесіда, ілюстрації, демонстрації).

2. За організаційним характером навчання: методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності; методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності; методи контролю та самоконтролю у навчанні; бінарні (подвійні) методи навчання.

3. За логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу: прагматичні, дослідницькі, проблемні тощо.

4. Методи контролю і самоконтролю в навчанні (методи усного та письмового опитування).

Дистанційні технології навчання є однією з форм індивідуалізації освітнього процесу, що ґрунтується на принципах відкритого навчання з широким використанням комп'ютерних навчальних програм різного призначення та створює інформаційне освітнє середовище для передачі веб-ресурсів навчальних дисциплін і взаємодії між учасниками. Дистанційне навчання в Уманському НУС здійснюється відповідно до положення «Про організацію поточного, семестрового

контролю та проведення атестації здобувачів освіти із застосуванням дистанційних технологій в Уманському національному університеті садівництва». Для забезпечення освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання в УНУС і використовується система управління навчанням Moodle. Матеріали курсу «Економіка підприємств харчової промисловості» розміщені на платформі Moodle <https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=1014>. В разі запровадження карантинних обмежень проводяться відеоконференції в форматі лекцій або семінарів. Зв'язок студентів з викладачем забезпечують різноманітні сучасні платформи, такі як: Zoom, Google Meet, Moodle.

8. Методи контролю

Для забезпечення оцінювання проводиться поточний (модульний) та підсумковий (екзамен) контроль. Модульний контроль передбачає перевірку стану засвоєння визначеної системи елементів знань та вмінь здобувачів вищої освіти з того чи іншого модулю.

При контролі систематичності та активності роботи на семінарських заняттях оцінюванню в балах підлягають: рівень знань, необхідний для виконання лабораторних робіт; повнота, якість і вчасність їх виконання та результати захисту; рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на семінарських заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені на семінарські заняття; результати експрес-контролю тощо.

При виконанні модульних завдань оцінюванню в балах підлягають теоретичні знання і практичні уміння, яких набули здобувачі після опанування певного модуля.

У разі невиконання певних завдань поточного контролю з об'єктивних причин, здобувачі мають право, з дозволу лектора за поданням викладача, який проводить практичні заняття, скласти їх до останнього семінарського заняття. Час і порядок складання визначає викладач, що веде практичні заняття.

Знання здобувача з певного модуля вважаються незадовільними, за умови коли сума балів його поточної успішності та за модульний контроль складають менше 61% від максимально можливої суми за цей модуль. В такому випадку можливе повторне перескладання модуля у терміни встановлені викладачем.

Рейтингова сума балів з навчальної дисципліни після складання модулів та підсумкового контролю виставляється як сума набраних аспірантом балів протягом семестру та балів набраних здобувачем на підсумковому контролі.

До підсумкового контролю допускаються здобувачі, які виконали всі модульні контролі, передбачені для даної навчальної дисципліни і за рейтинговим показником набрали не менш як 35 балів.

Підсумковий контроль забезпечує оцінку результатів навчання здобувачів на заключному етапі вивчення дисципліни і проводиться відповідно до навчального плану у вигляді екзамену в термін, встановлений графіком навчального процесу та

в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною робочою програмою навчальної дисципліни. Форма проведення контролю є комбінованою (передбачає усну відповідь на два теоретичних питання і письмово на одне тестове завдання). Зміст і структура контрольних завдань, екзаменаційних білетів та критерії оцінювання визначаються рішенням кафедри.

Якщо у підсумку здобувач отримав за рейтинговим показником оцінку “FX”, то він допускається до повторного складання підсумкового контролю з дисципліни. Здобувач, допущений до повторного складання підсумкового контролю зобов’язаний у терміни, визначені деканатом, перездати невиконані (або виконані на низькому рівні) завдання поточно-модульного контролю і скласти підсумковий контроль.

У разі отримання здобувачем за рейтинговим показником оцінки “F”, то він повинен пройти повторний курс вивчення цієї дисципліни протягом наступного семестру (навчального року) за графіком, встановленим деканатом. Бали, отримані при вивченні дисципліни у попередній період, анулюються.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

В основу рейтингового оцінювання знань здобувача закладена спеціальна 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати аспірант за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи, підсумкового контролю тощо). Встановлюється, що при вивченні дисципліни до моменту підсумкового контролю (екзамену) здобувач може набрати максимально 70 балів. На підсумковому контролі (екзамені) здобувач може набрати максимально 30 балів, що в сумі і дає 100 балів.

Кількість балів, які можна набрати у ході вивчення курсу дисципліни розподіляються наступним чином.

Поточний контроль.

Максимальна сума балів поточного контролю – 70. Об’єктами поточного контролю знань студентів є:

1. Систематичність та активність роботи на семінарських заняттях.

При контролі систематичності та активності роботи на семінарських заняттях оцінюванню в балах підлягають: рівень знань, необхідний для виконання завдань, що передбачені завданнями для самостійного опрацювання; повнота, якість і вчасність їх виконання та результати захисту; рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на семінарських заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені як предмет дискусії тощо.

2. Модульний контроль.

При виконанні модульних (контрольних) завдань оцінюванню в балах підлягають теоретичні знання і практичні уміння, яких набули здобувачі після опанування певного змістового модуля. Модульний контроль проводиться

письмово у формі тестів (30 тестів за кожним зі змістових модулів). Максимальна оцінка за кожен модульний контроль – 6 (7) балів.

У разі невиконання певних завдань поточного контролю з об'єктивних причин, студенти мають право, з дозволу викладача, скласти їх до останнього семінарського заняття. Час і порядок складання визначає викладач. У разі, коли студент не з'явився на проведення модульної контрольної роботи без поважних причин, він отримує нуль балів. Передача модульного контролю допускається у строки, які встановлюються викладачем. Знання студента з певного модуля вважаються незадовільними, за умови коли сума балів його поточної успішності та за модульний контроль складають менше 61% від максимально можливої суми за цей модуль. В такому випадку можливе повторне перескладання модуля у терміни, встановлені викладачем.

3. Виконання самостійної роботи.

Самостійна робота здобувачів полягає у вивченні та опрацюванні наукової, навчально-методичної літератури, законодавчих і нормативних актів; виконанні навчальних завдань; опрацюванні лекційного матеріалу; підготовці до виступу на семінарських заняттях; поглибленому опрацюванні окремих лекційних тем або питань; пошуку (підборі) та огляді літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни; аналітичному розгляді наукових публікацій; контрольній перевірці здобувачами власних знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до модульного контролю; систематизації вивченого матеріалу з метою підготовки до підсумкового контролю (екзамену).

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль з курсу «Економіка підприємств харчової промисловості» забезпечує оцінку результатів навчання здобувачів на заключному етапі вивчення дисципліни і проводиться відповідно до навчального плану у вигляді екзамену в термін, встановлений графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою (силабусом) навчальної дисципліни. Під час проходження підсумковому контролі (екзамені) здобувач може набрати максимально 30 балів, що в сумі і дає 100 балів.

Форма проведення контролю є комбінованою (передбачає усну відповідь на два теоретичних питання і письмово на одне тестове завдання). Кожне з питань та тестові завдання оцінюються за шкалою від 0 до 10 балів.

**Розподіл балів, присвоюваних студентам при вивченні дисципліни
«Економіка підприємств харчової промисловості»
(денна форма навчання)**

Вид контролю	Поточний (модульний контроль)														Підеумковий контроль	Сума							
	Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3				Змістовий модуль 4										
	16			Модульний контроль	19			Модульний контроль	19			Модульний контроль	16										
	T1	T2	T3		T4	T5	T6		T7	T8	T9		T10	T11			T12	T13	T14				
Кількість балів за видами робіт, всього:	3	3	3	7	3	3	3	3	7	3	3	3	3	7	3	3	3	7	30	100			
в т.ч.: активність на лабораторних заняттях	2	2	2		2	2	2	2		2	2	2	2		2	2	2				2	2	2
виконання самостійної роботи	1	1	1		1	1	1	1		1	1	1	1		1	1	1				1	1	1

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінка «відмінно» (90 – 100 балів). Здобувач має систематичні та глибокі знання навчального матеріалу, вміє без помилок виконувати практичні завдання, які передбачені програмою курсу, засвоїв основну й ознайомився з додатковою літературою, викладає матеріал у логічній послідовності, робить узагальнення й висновки, наводить практичні приклади у контексті тематичного теоретичного матеріалу.

Оцінка «добре» (74 – 89 балів). Здобувач повністю засвоїв навчальний матеріал, знає основну літературу, вміє виконувати практичні завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, робить певні узагальнення й висновки, але не наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу або допускає незначні помилки у формулюванні термінів, категорій, невеликі арифметичні помилки у розрахунках при вирішенні практичних завдань.

Оцінка «задовільно» (60 – 73 бали). Здобувач засвоїв матеріал не у повному обсязі, дає неповну відповідь на поставлені теоретичні питання, припускається грубих помилок при вирішенні практичного завдання.

Оцінка «незадовільно» (менше 60 балів). Здобувач не засвоїв навчальний матеріал, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні питання, не володіє основними методами наукових досліджень при виконанні практичних завдань. Здобувач не допускається до складання іспиту, якщо кількість балів одержаних за результати успішності під час поточного та модульного контролю (відповідно змістовому модулю) впродовж семестру в сумі не досягла 35 балів.

10. Методичне забезпечення

1. Тупчій О.С. Методичні рекомендації для підготовки до лабораторних занять з навчальної дисципліни «Економіка підприємств харчової промисловості» для здобувачів початкового рівня вищої освіти спеціальності 181 – Харчові технології. Умань, УНУС. 2022.

2. Тупчій О.С. Методичні матеріали, завдання та вказівки для самостійної роботи для навчальної дисципліни «Економіка підприємств харчової промисловості» для здобувачів початкового рівня вищої освіти спеціальності 181 – Харчові технології. Умань, УНУС. 2022.

3. Тупчій О.С. Економіка підприємств харчової промисловості. Електронний навчальний курс для дистанційного вивчення навчальної дисципліни «Економіка підприємств харчової промисловості» для здобувачів початкового рівня вищої освіти спеціальності 181 – Харчові технології. URL: <https://moodle.udau.edu.ua/>.

11. Рекомендована література

Підручники та навчальні посібники:

1. Гой І.В., Смелянська Т.Т. Підприємництво: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 368 с.

2. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність: підручник / за заг. ред. І.М. Сотник, Л.М. Таранюка. Суми: ВТД «Університетська книга», 2018. 572 с.

3. Економіка підприємництва: підручник / за ред. Л.В. Фролової. Одеса: Бондаренко М.О., 2020. 708 с.

4. Біляк Т.О., Бірюченко С.Ю., Бужимська К.О. та ін. Основи підприємництва: підручник / під заг. ред. Н.В. Валінкевич. Житомир: ЖДТУ, 2019. 493 с.

5. Parker S.C. The Economics of Entrepreneurship. Second Edition. Ontario: University of Western Ontario, Cambridge University Press, 2018. 919 p. DOI: 10.1017/9781316756706.

6. Апопій В.В., Серета С.А., Шутовська Н.О. Основи підприємництва: навч. посіб. Київ: Новий світ-2000, 2019. 324 с.
7. Педько А. Основи підприємництва і бізнес культури: навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 168 с.
8. Ковальська Л., Кривов'язюк І. Підприємництво і торгівля: навч. посіб. Київ : Кондор, 2018. 620 с.
9. Sharon A., Agarwal R., Sorenson O. Handbook of Entrepreneurship Research: Disciplinary Perspectives. Springer Science+Business Media, Inc., 2005. 286 p.
10. Кушнір Р. Б-бізнес. Покрокова інструкція створення системного, ефективного і прописаного бізнесу в Україні. Київ: Коло, 2019. 432 с.
11. Гербер М. Працювати на себе. Як не прогоріти в малому бізнесі / пер. з англ. І. Гнатковська. Київ: Наш формат, 2019. 232 с.
12. Вашків П.Г., Пастер П.І., Сторожук В.П., Ткач Є.І. Статистика підприємництва: навч. посіб. / за ред. П.Г.Вашківа, В.П. Сторожука. Київ: Слобожанщина, 1999. 600 с.
13. Тягунова Н.М., Спориш О.А. Підприємництво і бізнес-культура. Кредитно-модульний курс: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2019. 118 с.
14. Геммонд Р. Мистецтво роздрібної торгівлі. Передові ідеї та стратегії від найуспішніших торгових компаній світу / пер. з англ. Р. Ладохіної. Київ: Вид. група КМ-БУКС, 2019. 416 с.
15. Ануфрієва О.Л., Пальчевська Т.Г., Лагоцька Г.М. Підприємницька діяльність: навч. посіб. / за наук. ред. О.Л. Ануфрієвої. Івано-Франківськ, «Лілея-НВ», 2014. 304 с.
16. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. Київ: КондорВидавництво, 2016. 378 с.
17. Entrepreneurship studies. National Universities Comision, 2011. 136 p.
18. Варналій З.С. Основи підприємництва : навч. посіб. 3-є вид. випр. і доп. Київ: Знання-прес, 2006. 350 с.
19. Основи бізнесу. Практичний курс: збірник вправ, задач, тестів та ситуаційних завдань: навчальний посібник / В. Р. Кучеренко, Я. П. Квач та ін.; ред. В. Р. Кучеренко. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 175 с.
20. Державна політика розвитку підприємництва в Україні: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / З.С. Варналій [та ін.]; ред. К.О. Ващенко; Міжрегіональна акад. упр. персоналом. Київ: Персонал, 2010. 305 с.
21. Школа І., Бабінська О. Розвиток підприємництва в контексті євроінтеграційних процесів: навч. посібник. Чернівці: Книги-XXI, 2007. 271 с.
22. Тирпак І., Тирпак В., Жуков С. Основи економіки та організації підприємництва: навч. посібник. Київ: Кондор, 2011. 283 с.
23. Скібіцький О.М., Матвеев В.В., Скібіцька Л.І. Організація бізнесу: менеджмент підприємницької діяльності: навч. посібник. Київ: Кондор, 2011. 911 с.
24. Луць В.В. Контракти в підприємницькій діяльності: навч. посіб. 2ге вид., перероб. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 572 с.
25. Палеха Ю.І. Документування в підприємницькій сфері (зі зразками сучасних документів): навч. посібник. Київ: Ліра-К, 2010. 509 с.

26. Кравчук О., Лещук В. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 502 с.
27. Шлійко А.В. Економіка підприємництва на ринку товарів і послуг: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 374 с.
28. Ярошевич Н., Берлінг Р., Гавриляк А. Підприємництво і менеджмент: навч. посібник. Львів: Новий Світ-2000, 2010. 407 с.
29. Бондарчук Ю., Марущак А. Безпека бізнесу: організаційно-правові основи: наук.-практ. посіб. Київ: Скіф, КНТ, 2008. 369 с.
30. Колот В.М., Рєпіна І.М. Підприємництво: організація, ефективність, бізнес-культура: навч. посіб. – 3-тє, без змін. Київ: КНЕУ, 2010. 444 с.
31. Пачковський Ю.Ф. Психологія підприємництва: навч. посіб. Київ: Каравела, 2006. 407 с.

Література:

32. Портер М. Конкурентна стратегія. Техніки аналізу галузей і конкурентів / пер. з англ. Н. Кошманенко. Київ: Наш Формат, 2020. 424 с.
33. Zucchella A., Urban S. Circular Entrepreneurship: Creating Responsible Enterprise. Springer International Publishing, 2019. DOI: 10.1007/978-3-030-18999-0.
34. Теркел Б. Усе про них. Розвивайте свій бізнес, фокусуючись на інших. Київ : Моноліт-Bizz, 2018. 360 с.
35. Ротер М., Шук Дж. Вміння бачити бізнес-процеси: створення цінності та зменшення втрат / пер. з англ. К. Гуменюк. Київ: Пабулум, Lean Institute Ukraine, 2017. 132 с.
36. Гоїнс Д. Справжні митці не голодують: найсучасніші стратегії досягнення успіху / пер. з англ. Є. Ніколаєва. Харків: Віват, 2019. 240 с.
37. Гільбо К. Пасивний заробіток. Як перетворити ідею на гроші за 27 днів / пер. з англ. О. астахова. 2-е вид. Київ: Наш формат, 2020. 240
38. Entrepreneurship at a Glance 2016. OECD Publishing, Paris, 2015. 164 p.
39. Drucker P.F. Innovation and entrepreneurship. First Harper Business edition published 1993. 293 p.
40. Obaji N.O. The role of government policy in entrepreneurship / N.O. Obaji, M.U. Olugu. *Science Journal of Business and Management* 2014. 2(4). P. 109-115.
41. Contreras M. Interpersonal Skills For Entrepreneurs. Bookboon, 2013. 78 p.
42. Гурочкіна, В., Будзинська, М. Циркулярна економіка: українські реалії та можливості для промислових підприємств. *Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування*. 2020. № 5. С. 52-64. DOI: 10.33244/26175932.5.2020.52-64.
43. Руда М.В., Мирка Я.В. Циркулярні бізнес-моделі в Україні. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку*. 2020. Вип. 2. № 1. С. 107-121. URL: <http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2020/jun/21886/st12.pdf>.
44. Офіційний сайт Державної регуляторної служби України URL: <http://www.drs.gov.ua>. 54. Класифікація видів економічної діяльності (КВЕД) ДК 009:2010.

45. Класифікатор організаційно-правових форм господарювання ДК 002:2004.
46. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI.
47. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 14.05.1992 № 2343-XII.
48. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України від 22.03.2012 № 4618-VI.
49. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців : Закон України від 15.05.2003 № 755-IV.
50. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності: Закон України від 06.09.2005 № 2806-IV.
51. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 № 1160-IV.
52. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 № 1023-XII.
53. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 № 959-XII.
54. Про кооперацію: Закон України від 10.07.2003 № 1087-IV.
55. Про ліцензування певних видів господарської діяльності: Закон України від 01.06.2000 № 1775-III.
56. Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності: Закон України від 19.05.2011 № 3392-VI.
57. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV.
68. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV.
58. Біла І.С., Салатюк Н.М. Світовий досвід державного регулювання підприємництва. *Проблеми економіки*. 2014. № 1. С. 26–30.
59. Краснокутська Н.С., Бубенець І.Г. Підприємницький потенціал у контексті еволюції теорії підприємництва. *Бізнес Інформ*. 2014. № 9. С. 205209.
60. Люшняк А. І. Проблеми існування фіктивного підприємництва. *Форум права*. 2015. № 2. С. 106–109.
61. Фірман Н.Я., Вашків О.П. Економічна сутність фінансового результату підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. № 5. С. 162-168. URL: <http://www.easterneurope-ebm.in.ua/22-2019-ukr>.
62. Бойчик І.М., Вашків О.П. Українське підприємництво: історичний екскурс і сьогодення. *Сектори економіки в процесі реалізації державної регіональної політики* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Тернопіль-Збараж, 26-27 жовтня 2017 р.). Тернопіль: ТНЕУ, 2017. С. 173–176.
63. Вашків О.П., Бойчик І.М. Реалізація принципів циклової економіки у підприємстві. *Стан та перспективи розвитку фінансово-економічного потенціалу сучасних підприємств* матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 23 серпня 2018 р.). Дніпро: НО «Перспектива», 2018. С. 14-17.

64. Vashkiv O., Vashkiv O. The formation of competitive advantages of enterprises. *Інноваційні процеси економічного та соціально-культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід*: тези доповідей XII Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених і студентів (Тернопіль, 1011.04.2019). Тернопіль: ТНЕУ, 2019. С. 202-204.

65. Пилат Л.Г., Вашків О.П. Рекламна діяльність туристичної фірми. *Стратегічні пріоритети розвитку економіки, фінансів, обліку та права в Україні та світі* : збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 3 жовтня 2019 р.) : у 6 ч. Полтава: ЦФЕНД, 2019. Ч. 3. С. 46-47.

66. Косович Б.І. Соціальне підприємництво в Україні: актуальні питання стагвлнення. *Економіка та держава*. 2020. № 3. С. 77-81.

67. Vashkiv O. Product competitiveness and stages of its evaluation. *Підприємництво та логістика в умовах сучасних викликів* : матеріали I-ої Міжнародної наук.-практ. конференції, м. Тернопіль, 24-25 червня 2020 р. Тернопіль : ТНЕУ, 2020. С. 7-11.

68. Кизим М.О., Чечетова-Терашвілі Т.М., Хаустова В.Є.Мале та середнє підприємництво в Україні: особливості та проблеми розвитку. *Бізнес інформ*. 2019. № 10. С. 302-317. DOI: 10.32983/2222-4459-2019-10-301-317.

69. Von Weizsäcker E., Wijkman A. Come On! Capitalism, Shorttermism, Population and the Destruction of the Planet – A Report to the Club of Rome. Springer, 2017. 232 p.

70. Стратегія розвитку малого та середнього підприємництва Тернопільської області на 2016-2020 роки. URL: <http://www.ier.com.ua/files/Projects/2015/LEV/Strategyternopil2016-2020.pdf>.

Додаткова література:

71. Aulet B. Disciplined Entrepreneurship Workbook. Wiley, 2017. 288 p. URL: <https://1lib.eu/book/3428937/c1b4fb>.

72. Aulet B. Disciplined Entrepreneurship: 24 Steps to a Successful Startup. Wiley, 2013. 290 p. URL: <https://1lib.eu/book/2315247/2a206d>.

73. Blackburn R., Dirk De Clercq, Heinonen J. The SAGE Handbook of Small Business and Entrepreneurship. SAGE Publications, 2018.680 p. URL: <https://1lib.eu/book/3437247/6eac57>.

74. Ahmetoglu G., Chamorro-Premuzic T., Karcisky T., Klinger B. The Wiley handbook of entrepreneurship. John Wiley & Sons, 2017. 528 p. URL: <https://1lib.eu/book/3312562/efe49c>.

75. Neck H.M., Neck C.P., Murray E.L. Entrepreneurship: The Practice and Mindset. Sage Publications, Inc., 2017. 1484 p. URL: <https://1lib.eu/book/4978766/d90b26>.

76. Katz J., McCormick D. The Encyclopedia of Trading Strategies. McGraw-Hill, 2000. 387 p.

77. Westhead P., Wright M. Entrepreneurship: A Very Short Introduction. Oxford University Press, 2014. 144 p.

78. Нестерчук Ю.О., Тупчій О.С. Сучасний стан та тенденції розвитку ринку продукції садівництва в Україні // TURYSTYKA I ROZWÓJ REGIONALNY. № 12. 2019. р. 127-137.

79. Уланчук В.С., Жарун О.В., Соколюк С.Ю., Тупчій О.С. Кореляційно-регресійний аналіз конкурентоспроможності продукції підприємства. Вісник Київського інституту бізнесу та технологій N 2. (44). 2020 р. с. 65-72.

80. Соколюк С.Ю., Чернега І.І., Жарун О.В., Коротєєв М.А., Тупчій О.С. Формування інноваційного проекту шляхом прийняття ефективних управлінських рішень. Збірник наукових праць Уманського НУС. 2021. Вип. 98. Ч 2. Економічні науки. С. 203-211.

81. Уланчук В.С., Жарун О.В., Соколюк С.Ю., Коротєєв М.А., Тупчій О.С. Аналіз економіко-статистичних показників розвитку підприємництва в Україні. Збірник наукових праць Уманського НУС. 2021. Вип. 98. Ч 2. Економічні науки. С. 69-80.

82. Чернега І. І., Уланчук В.С., Жарун О.В., Непочатенко О.А., Тупчій О.С. Застосування економіко-математичного моделювання для прийняття рішення при аналізі ризику використання фінансових ресурсів підприємства // Вісн. ХНАУ. Серія «Економічні науки». 2021. № 2 (1). С. 262-271. [Міжнародна наукометрична база: Index Copernicus].

83. Соколюк С.Ю., Коротєєв М.А., Жарун О.В., Тупчій О.С., Бленда Н.О. Диверсифікація як стратегія розвитку підприємства. Збірник наукових праць Уманського НУС. 2021. Вип. 99. Ч 2. Економічні науки. С. 326-336.

84. Соколюк С.Ю., Жарун О.В., Коротєєв М.А., Тупчій О.С., Соколюк К.Ю. Заходи стимулювання внутрішнього споживання свинини в Україні. Збірник наукових праць Уманського НУС. 2022. Вип. 100. Ч 2. Економічні науки. С. 132-141.

12. Зміни у робочій програмі на 2022 рік

Зміни, внесені до робочої програми на 2022-2023 навчальний рік, охоплюють:

1. Змінено назву дисципліни: із "Економіка та управління харчових виробництв" на "Економіка підприємств харчової промисловості".

2. Уточнено кількість аудиторних годин, передбачених змінами, внесеними до навчального плану.

3. Оновлення переліку рекомендованої літератури, в т. ч. виключено першоджерела російської федерації.

4. Передбачено заняття з використанням презентації та доповідей англійською мовою.